

Makroekonomska statistika

Prof.dr Maja Baćović

23/02/2023.

Makroekonomska statistika

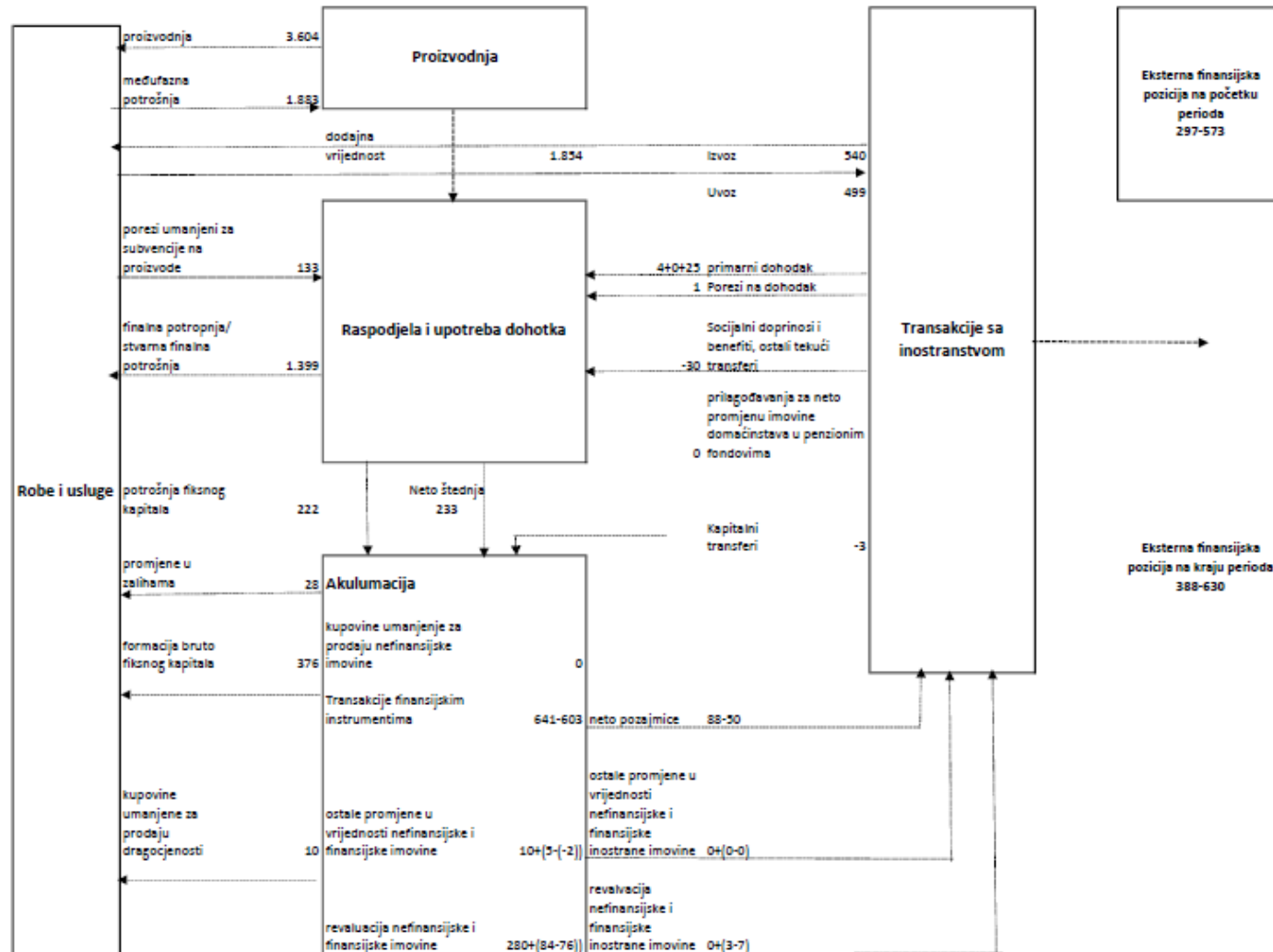
- Sistem nacionalnih računa
 - Proizvodnja
 - Dohodak
 - Potrošnja
 - Štednja/Akumulacija
 - Bilansi stanja

Makroekonomska statistika

Sistem nacionalnih računa (računi nacionalnog dohotka)

- Metodološki koncept na kojem se zasnivaju statistički sistemi koji su razvijeni u zemljama tržišnog načina privređivanja
- Međunarodno je priznat i primjenjuje se u gotovo svim zemljama svijeta
- Sistem nacionalnih računa je skup međusobno konzistentnih i nadopunjujućih tabela, računa, klasifikacija i bilansa koji predstavlja statističko-dokumentacionu osnovu za praćenje privrednih kretanja svake zemlje.
- Zadatak sistema nacionalnih računa je prikazivanje ukupnih privrednih kretanja od procesa proizvodnje u kojem se dobra stvaraju, preko procesa raspodjele do finalne potrošnje i procesa akumulacije.

DIJAGRAM INTEGRISANIH EKONOMSKIH TOKOVA

Imovina na početku perioda	
Nefinansijska imovina	9.992
Finansijska imovina	6.792
Obeveze	6.298
Neto bogatstvo	10.416

Imovina na kraju perioda	
Nefinansijska imovina	10.404
Finansijska imovina	7.522
Obeveze	6.975
Neto bogatstvo	10.951

Mjerenje proizvodnje

- **Proizvodnja:** Stvaranje koristi koje imaju materijalni i nematerijalni oblik
- Rezultat procesa proizvodnje su dobra i usluge kojima se zadovoljavaju ljudske potrebe, koje su relativno oskudne i imaju ekonomsku vrijednost, koja po pravilu ima novčani izraz
- **Agregati proizvodnje:**
 - Bruto domaći proizvod
 - Neto domaći proizvod
 - Bruto nacionalni dohodak
 - Bruto nacionalni raspoloživi dohodak

Ukupna proizvodnja vs. finalna proizvodnja

- **Kako definišemo agregatnu proizvodnju?**
- **Da li je to suma vrijednosti proizvodnje svih preduzeća u zemlji?**
- Proizvodnja brašna (firma 1):
 - Prihodi od prodaje 100 \$
 - Rashodi 80\$
 - Plate 80\$
 - Profit 20\$
- Proizvodnja hleba (firma 2):
 - Prihodi od prodaje 200 \$
 - Rashodi 180\$
 - Plate 80\$
 - Kupovina brašna 100\$
 - Profit 20\$
- Da li je proizvodnja u zemlji jednaka $100\$+200\$$?
- Finalna proizvodnja – 200\$
- Međufazna proizvodnja – 100\$

Bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod

$$BDP = \sum VA = W + D + OS$$

- Vrijednost svih finalnih proizvoda i usluga koje se u privredi proizvedu u određenom periodu
- Suma ostvarene bruto dodatne vrijednosti (zarade zaposlenih, bruto investicije, profit)

$$BDP = W + OS + TSP$$

- Suma dohodaka (dohodak od rada, dohodak od kapitala, porezi umanjeni za subvencije)

$$BDP = C + I + (E - U)$$

- Suma rashoda (tekuća potrošnja: domaćinstva i država, investicije, saldo izvoza i uvoza)

Ostali agregati proizvodnje

- **Neto domaći proizvod**

- Novostvorena vrijednost. BDP umanjen za vrijednost potrošnje fiksnog kapitala (amortizacija)

$$BNP = BDP + Y_t$$

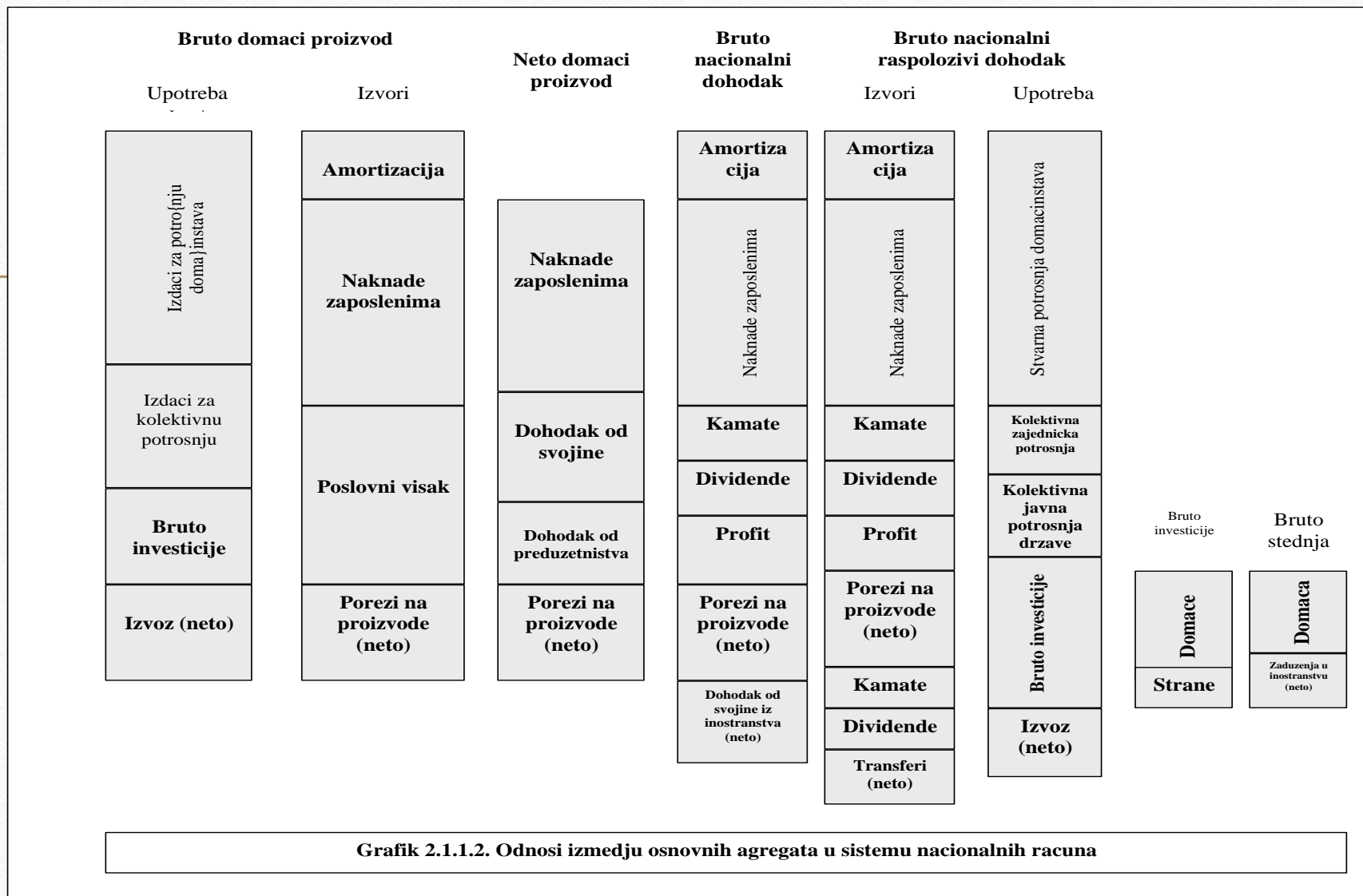
- **Bruto nacionalni dohodak**

- BDP korigovan za neto faktorske dohotke iz inostranstva

$$BNRP = BNP + Tr$$

- **Bruto nacionalni raspoloživi dohodak**

- BND korigovan za neto transfere

Bruto domaći proizvod u Crnoj Gori, 2019-2020

(izvor: Monstat)

	2019	2020
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, mil. EUR	4 951	4 186
2. Stanovništvo, hilj.	622,0	621,3
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3= (1/2)</i>	7 959	6 737
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	4 853	4 193
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće godine/BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	4,1	-15,3
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	6,2	-15,5
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	2,0	-0,2

Bruto domaći proizvod u Crnoj Gori, 2019-2020 (izvor: Monstat)

- Tekuće cijene
- Struktura po djelatnostima

Klasifikacija djelatnosti		Bruto vrijednost proizvodnje		Intermedijalna potrošnja		Bruto dodata vrijednost	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	519 598	515 578	203 055	199 384	318 541	318 214
B	Vađenje rude i kamena	114 380	115 804	52 801	49 492	61 780	66 112
C	Prerađivačka industrija	588 081	512 370	404 010	340 329	184 071	172 041
D	Snabdijevanje električnom energijom	351 854	373 729	200 634	219 695	151 220	154 034
E	Snabdijevanje vodom	120 892	110 127	37 715	32 771	83 178	77 356
F	Građevinarstvo	1 315 175	1 109 538	998 881	855 201	318 294	254 335
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	1 125 944	995 939	506 119	453 690	619 826	542 249
H	Saobraćaj i skladištenje	463 300	328 091	262 757	180 335	200 543	147 756
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	778 268	229 040	391 977	146 220	386 290	82 820
J	Informisanje i komunikacije	325 320	286 174	144 264	119 745	181 055	166 428
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	313 524	303 953	126 968	125 995	186 556	177 958
L	Poslovanje nekretninama	381 992	373 062	107 983	107 537	274 009	265 525
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	363 711	342 390	210 108	181 955	153 603	160 435
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	217 775	127 345	114 164	51 198	103 611	76 147
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	488 986	494 809	156 881	167 355	332 085	327 454
P	Obrazovanje	211 081	212 832	29 729	23 597	181 352	189 235
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	253 066	276 442	86 452	92 306	166 613	184 136
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	171 868	149 475	100 822	85 922	71 046	63 554
S+T	Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	85 595	72 067	34 902	28 309	50 693	43 758
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		8 190 369	6 928 564	4 168 023	3 461 015	4 022 346	3 467 548
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode						928 371	718 005
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)						4 950 717	4 185 553

Bruto domaći proizvod u Crnoj Gori, 2019-2020 (izvor: Monstat)

- Tekuće cijene
- Struktura po djelatnostima

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)		Indeksi nominalnog rasta ¹	Struktura BDP-a (%)	
		2019	2020		2019	2020
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	316 541	316 214	99,9	6,4	7,6
B	Vađenje rude i kamena	61 760	66 112	107,0	1,2	1,6
C	Prerađivačka industrija	184 071	172 041	93,5	3,7	4,1
D	Snabdijevanje električnom energijom	151 220	154 034	101,9	3,1	3,7
E	Snabdijevanje vodom	83 178	77 356	93,0	1,7	1,8
F	Građevinarstvo	318 294	254 335	79,9	6,4	6,1
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	619 826	542 249	87,5	12,5	13,0
H	Saobraćaj i skladištenje	200 543	147 756	73,7	4,1	3,5
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	386 290	82 820	21,4	7,8	2,0
J	Informisanje i komunikacije	181 055	166 428	91,9	3,7	4,0
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	186 556	177 958	95,4	3,8	4,3
L	Poslovanje nekretninama	274 009	265 525	96,9	5,5	6,3
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	153 603	160 435	104,4	3,1	3,8
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	103 611	76 147	73,5	2,1	1,8
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	332 085	327 454	98,6	6,7	7,8
P	Obrazovanje	181 352	189 235	104,3	3,7	4,5
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	166 613	184 136	110,5	3,4	4,4
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	71 046	63 554	89,5	1,4	1,5
S+T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	50 693	43 758	86,3	1,0	1,0
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		4 022 346	3 467 548	86,2	81,2	82,8
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		928 371	718 005	77,3	18,8	17,2
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)		4 950 717	4 185 553	84,5	100,0	100,0

Bruto domaći proizvod u Crnoj Gori, 2019-2020 (izvor: Monstat)

- Tekuće/stalne cijene
- Struktura po djelatnostima
- Kako računamo realni rast proizvodnje?

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (hilj. EUR)		
		Tekuće cijene 2019	Tekuće cijene 2020	Stalne cijene 2020
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	316 541	316 214	320 141
B	Vađenje rude i kamena	61 760	66 112	65 229
C	Prerađivačka industrija	184 071	172 041	168 591
D	Snabdijevanje električnom energijom	151 220	154 034	148 889
E	Snabdijevanje vodom	83 178	77 356	75 965
F	Građevinarstvo	318 294	254 335	261 106
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	619 826	542 249	525 654
H	Saobraćaj i skladištenje	200 543	147 756	162 028
I	Usluge pružanja smještaja i ishrane	386 290	82 820	98 809
J	Informisanje i komunikacije	181 055	166 428	169 951
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	186 556	177 958	182 358
L	Poslovanje nekretninama	274 009	265 525	267 487
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	153 603	160 435	145 779
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	103 611	76 147	79 739
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	332 085	327 454	316 061
P	Obrazovanje	181 352	189 235	183 166
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	166 613	184 136	159 794
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	71 046	63 554	68 841
S+ T	Ostale uslužne djelatnosti ; Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca	50 693	43 758	44 854
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	
Ukupno		4 022 346	3 467 548	3 444 442
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		928 371	718 005	748 474
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD		4 950 717	4 185 553	4 192 916

Bruto domaći proizvod u Crnoj Gori, 2019-20

(izvor: Monstat)

Kategorija potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2019	2020	2019	2020
1 = (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	4 414 728	4 345 703	89,2	103,8
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	3 533 804	3 399 698	71,4	81,2
1.2 = (a+b)	Potrošnja države	881 124	946 006	17,8	22,6
a)	individualna	410 405	465 847	8,3	11,1
b)	kolektivna	470 719	480 159	9,5	11,5
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	1 351 813	1 166 087	27,3	27,9
3	Promjene zaliha	231 317	139 235	4,7	3,3
4 = (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-1 047 141	-1 465 473	-21,2	-35,0
4.1 = (a+b)	Izvoz roba i usluga	2 170 723	1 088 105	43,8	26,0
a)	izvoz roba	465 549	408 968	9,4	9,8
b)	izvoz usluga	1 705 174	679 138	34,4	16,2
4.2 = (a+b)	Uvoz roba i usluga	3 217 864	2 553 578	65,0	61,0
a)	uvoz roba	2 531 106	2 050 985	51,1	49,0
b)	uvoz usluga	686 758	502 593	13,9	12,0
5 = (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	4 950 717	4 185 553	100,0	100,0

Kategorije potrošnje		Vrijednost (hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2019	2020	2019	2020
1 = (1.1+1.2)	Finalna potrošnja	4 400 923	4 257 412	90,7	101,5
1.1	Lična potrošnja domaćinstava	3 529 480	3 369 443	72,7	80,4
1.2 = (a+b)	Potrošnja države	871 443	887 968	18,0	21,2
a)	individualna	411 667	413 978	8,5	9,9
b)	kolektivna	459 775	473 990	9,5	11,3
2	Bruto investicije u osnovna sredstva	1 340 622	1 190 266	27,6	28,4
3	Promjene zaliha	192 290	180 515	4,0	4,3
4 = (4.1-4.2)	Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-1 081 243	-1 435 276	-22,3	-34,2
4.1 = (a+b)	Izvoz roba i usluga	2 115 288	1 136 509	43,6	27,1
a)	izvoz roba	466 296	449 168	9,6	10,7
b)	izvoz usluga	1 648 992	687 341	34,0	16,4
4.2 = (a+b)	Uvoz roba i usluga	3 196 532	2 571 785	65,9	61,3
a)	uvoz roba	2 512 816	2 070 318	51,8	49,4
b)	uvoz usluga	683 716	501 467	14,1	12,0
5 = (1+2+3+4)	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)	4 852 591	4 192 916	100,0	100,0

Bruto nacionalni dohodak

	2019*	2020
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, u mil. EUR	4 951	4 186
2. Saldo primarnog dohotka iz inostranstva, u mil. EUR	55,6	66,6
3. Bruto nacionalni dohodak u tekućim cijenama, u mil. EUR	5 006	4 252
4. Stanovništvo, u hilj.	622,0	621,3
5. Bruto nacionalni dohodak po stanovniku, u EUR	8 048	6 844
6. Nominalni rast bruto domaćeg proizvoda, u (%)	6,2	-15,5
7. Nominalni rast bruto nacionalnog dohotka, u (%)	6,1	-15,1

Tabela 2. Prelazne i bilansirajuće stavke, u hilj. EUR

		2019*	2020
1	Bruto domaći proizvod	4 950 717	4 185 553
2 = (2.1-2.2)	Naknade zaposlenih	215 945	216 418
2.1	<i>od ostatka svijeta</i>	282 731	261 699
2.2	<i>prema ostatku svijeta</i>	66 785	45 281
3 = (3.1-3.2)	Prihod od imovine	-160 311	-149 811
3.1	<i>od ostatka svijeta</i>	23 165	21 260
3.2	<i>prema ostatku svijeta</i>	183 476	171 071
4 = (1+2+3)	Bruto nacionalni dohodak	5 006 352	4 252 160

*Podaci revidirani usled revizije statistike platnog bilansa Crne Gore.

Medjunarodna poređenja

GDP per capita

Izvor: Eurostat

Main GDP aggregates per capita [nama_10_pc]

Last update

Extracted on

Source of data

UNIT Current prices, euro per capita

NA_ITEM Gross domestic product at market prices

GEO/TIME	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
European U	27,500	28,200	29,320	30,290	31,310	29,890	:
Belgium	36,960	37,960	39,130	40,260	41,620	39,580	:
Bulgaria	6,380	6,840	7,420	8,000	8,820	8,840	:
Czechia	16,080	16,790	18,330	19,850	21,140	20,120	:
Denmark	48,050	49,420	51,140	52,180	53,370	53,600	:
Germany	37,050	38,070	39,530	40,620	41,800	40,490	42,880
Estonia	15,710	16,530	18,120	19,570	20,930	20,190	:
Ireland	55,970	56,870	61,830	67,080	72,360	74,870	:
Greece	16,300	16,190	16,450	16,730	17,090	15,420	:
Spain	23,220	23,980	24,970	25,750	26,420	23,690	25,410
France	33,020	33,430	34,230	35,070	36,050	33,960	:
Croatia	10,740	11,320	12,080	12,880	13,660	12,400	:
Italy	27,480	28,210	28,940	29,580	30,050	27,820	:
Cyprus	21,100	22,230	23,550	24,840	26,090	24,160	:
Latvia	12,430	12,950	13,900	15,130	16,020	15,530	:
Lithuania	12,860	13,560	14,950	16,250	17,490	17,710	:
Luxembourg	95,090	96,230	97,440	99,150	100,890	101,760	:
Hungary	11,460	11,850	12,980	13,920	14,950	14,010	:
Malta	22,450	23,050	25,510	26,730	27,850	25,360	:
Netherlands	40,730	41,590	43,090	44,920	46,880	45,870	:
Austria	39,890	40,920	42,000	43,610	44,780	42,540	:
Poland	11,190	11,110	12,170	12,960	13,900	13,650	:
Portugal	17,350	18,060	19,020	19,950	20,840	19,430	:
Romania	8,080	8,630	9,580	10,500	11,520	11,360	:
Slovenia	18,830	19,590	20,820	22,140	23,170	22,310	:
Slovakia	14,730	14,920	15,530	16,420	17,250	16,860	:
Finland	38,570	39,580	41,080	42,320	43,440	42,680	:
Sweden	46,480	46,990	47,730	46,280	46,390	45,920	:
Norway	66,980	63,690	66,950	69,710	67,640	59,130	:
Switzerland	76,400	75,090	73,830	73,140	76,230	76,330	:
United King	40,620	37,080	35,730	36,440	37,830	:	:
Montenegro	5,870	6,350	6,910	7,490	7,960	6,740	:
North Mace	4,380	4,660	4,840	5,170	:	:	:
Albania	3,560	3,730	4,020	4,480	4,820	4,610	:
Serbia	5,040	5,210	5,590	6,140	6,620	6,780	:
Turkey	9,930	9,910	9,470	8,090	8,220	7,510	:

Produktivnost

- Izvor rasta
- Ouput/zaposleni radnik (radni sat)

$$Y_p = \frac{BDP}{L}$$

Primjer

Table 1. Descriptive statistics, Western Balkan, 1996-2019 annual average

	GDP growth	Labour productivity growth	Employment growth	Gross capital formation (% of GDP)	Exports of goods and services (annual % growth)
Albania	4.00%	3.84%	1.04%	28.89%	13.12%
Bosnia and Herzegovina	5.20%	5.11%	0.16%	23.88%	5.93%
Kosovo	4.92%			28.99%	2.57%
Montenegro	2.54%	0.82%	1.99%	24.14%	4.96%
North Macedonia	2.81%	1.02%	1.81%	24.92%	7.46%
Serbia	3.06%	3.26%	1.16%	18.54%	17.21%

Primjer

Table 2. GDP per person employed in Western Balkan countries

	GDP per person employed (constant 2010 US\$)						GDP per person employed (constant 2010 US\$), EU=100				
	1996	2000	2010	2019	1996- 2019	Annual growth	1996	2000	2010	2019	1996- 2019
Albania	5,333	6,266	11,324	12,911	9,450	3.84%	8.2	8.9	14.8	15.7	12.4
Bosnia and Herzegovina	6,025	11,402	16,475	19,525	14,978	5.11%	9.3	16.1	21.6	23.7	19.7
Montenegro		18,631	21,278	22,646	20,464	0.82%		26.4	27.9	27.5	27.1
North Macedonia	11,732	12,371	14,633	14,849	13,730	1.02%	18.1	17.5	19.2	18.0	18.3
Serbia	8,448	9,019	16,895	17,866	14,017	3.25%	13.0	12.8	22.1	21.7	18.5
European Union	64,746	70,646	76,287	82,281	74,904	1.0%	100.0	100.0	100.0	100.0	100
Turkey			34,485	43,867	39,707 ⁸				45.2	53.3	

Source: Author's estimations based on WDI and ILO data

Table 3. GDP growth and its determinants and unemployment rate, 1952–1987 and 1997–2019.

	Bosnia and Herzegovina	Montenegro	Croatia	Macedonia	Slovenia	Serbia
GDP growth (%)						
1952–1987	5.0	5.4	5.3	5.8	5.7	5.6
1997–2019	3.3 ¹	1.4	3.2	2.9	3.0	2.8
Capital stock growth (%)						
1952–1987	7.4	11.0	6.8	8.0	6.4	6.9
1997–2019 ²	1.9	2.7	2.7	4.3	2.5	4.8
Employment growth (%)						
1952–1987	4.0	5.0	3.5	5.0	3.4	4.2
1997–2019	1.2	0.4	0.8	2.0	0.8	–0.4
TFP growth (%)						
1952–1987 ³	0.1	–1.2	0.8	–0.1	1.5	0.6
1997–2019 ⁴	0.7	0.0	1.7	0.1	1.6	1.5
Unemployment rate (%)						
1952–1987	8.78	9.94	5.43	15.79	2.05	10.46
1997–2019	25.23	18.88	12.56	31.08	6.83	16.42
Labor productivity (constant 1972 prices)						
1952–1987	45,988	46,491	54,228	41,182	60,025	51,598
1997–2019	50,511	59,971	96,649	41,693	135,311	39,042
Fixed assets per person (const. 1972 prices, 000)⁵						
1952–1987 ⁶	17.8	24.0	27.3	14.8	43.9	17.8
1997–2019 ⁷	6.1	18.0	38.8	11.0	71.4	10.7

¹Data from 2000–2019

²Data for Bosnia and Herzegovina are from 2007–2019, for Montenegro from 2000 to 2019

³Kukic (2020) also estimated TFP growth for the same sample from 1952 to 1986. Although different assumptions he applies resulted in slightly different annual rates, variation among republic (countries) is comparable with results in this research

⁴Data for Bosnia and Herzegovina are form 2007 to 2019, for Montenegrin from 2000 to 2019

⁵Similar values (average for 1953, 1963 and 1973) were estimated by Vinski (1959), 17,21

⁶1972 dinars

⁷2010 US\$

Source: Author's calculations

Medjunarodna poređenja

Produktivnost

Izvor: Eurostat

UNIT NA_ITEM	Percentage of EU27 (from 2020) total (based on million purchasing power standards), current prices Nominal labour productivity per person										
GEO/TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
European Union - 28 countries (2013-2020)	100.7	100.4	100.6	100.5	100.5	100.5	100.5	100.2	100.2	100.0	99.9
Euro area - 19 countries (from 2015)	108.1	107.6	107.4	107.5	107.5	107.2	107.1	106.8	106.3	105.6	
Belgium	130.5	128.1	130.3	130.4	131.5	131.7	130.9	129.6	129.7	129.1	
Bulgaria	41.2	42.1	43.8	43.0	44.1	44.6	45.8	46.1	47.5	48.8	
Czechia	78.0	77.9	77.0	77.8	80.0	80.5	80.5	82.5	83.8	85.0	
Denmark	115.5	114.5	114.8	115.7	115.8	115.0	115.0	117.3	116.6	117.5	
Germany	104.8	106.1	105.2	104.5	106.5	105.3	106.0	106.1	105.4	103.2	
Estonia	71.5	72.7	74.0	74.0	75.6	72.5	73.9	74.6	76.8	78.8	
Ireland	141.6	144.0	147.3	143.2	147.0	188.9	182.1	189.2	194.0	195.0	
Greece	89.1	81.6	80.7	80.7	77.9	78.1	73.6	74.3	73.4	72.9	
Spain	102.2	101.1	103.1	103.6	103.5	102.4	102.0	101.9	99.8	98.7	
France	117.4	116.7	115.6	117.0	116.4	115.9	115.5	114.8	115.2	117.3	
Croatia	68.7	71.6	74.1	75.4	72.4	72.3	73.7	73.9	73.7	72.9	
Italy	113.6	112.8	111.1	109.6	107.9	106.7	108.3	107.4	106.6	105.6	
Cyprus	92.2	89.8	88.8	86.1	84.3	85.3	87.5	86.2	85.3	83.3	
Latvia	59.2	61.7	63.6	63.0	64.7	64.8	65.6	67.4	68.6	68.7	
Lithuania	67.3	71.2	73.2	74.4	74.7	72.9	71.9	75.2	76.6	78.5	
Luxembourg	163.0	166.2	162.7	164.1	170.1	169.8	171.1	166.0	164.1	162.2	
Hungary	74.2	75.0	73.3	73.3	71.7	71.4	68.1	67.9	69.3	70.7	
Malta	98.1	92.3	92.9	93.3	94.1	98.7	98.0	96.1	94.4	93.9	
Netherlands	115.1	113.3	113.6	115.6	113.7	112.9	110.7	110.6	110.3	108.3	
Austria	115.8	115.6	118.1	117.5	117.0	117.4	117.8	115.9	116.7	115.4	
Poland	70.4	72.5	74.1	73.7	73.6	74.6	74.2	75.1	76.9	79.7	
Portugal	79.9	76.3	76.9	80.1	79.2	78.4	78.0	76.0	75.9	76.8	
Romania	53.2	54.6	55.5	56.3	56.9	58.6	63.1	66.1	68.5	72.9	
Slovenia	79.9	80.9	80.7	81.2	81.6	80.7	81.0	81.8	82.1	82.7	
Slovakia	84.5	82.3	83.7	84.3	84.5	83.6	77.1	74.0	73.8	73.0	
Finland	113.1	112.2	109.8	108.5	107.9	107.7	108.3	109.7	108.5	107.3	
Sweden	119.1	118.4	118.5	116.1	115.4	116.9	113.6	111.7	111.0	111.0	
Iceland	105.1	102.5	102.0	102.4	102.5	105.3	105.7	104.2	105.1	106.7	
Norway	150.1	153.5	157.7	155.6	150.2	135.1	126.3	132.0	137.7	129.5	
Switzerland	129.3	128.8	129.9	129.6	130.0	130.3	127.6	125.0	125.2	123.6	
United Kingdom	105.6	103.3	104.2	104.0	103.7	103.4	101.4	101.1	100.3	99.4	
Montenegro	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
North Macedonia	45.9	44.5	44.1	43.0	43.5	43.2	44.2	43.0	44.3:		

Medjunarodna poređenja

- Dinamika ekonomskog rasta

GDP and main components (output, expenditure and income) [nama_10_gdp]					
UNIT	Chain linked volumes, index 2015=100				
NA_ITEM	Gross domestic product at market prices				
GEO/TIME	2017	2018	2019	2020	2021
European Union - 27 countries	104.877	107.044	108.990	102.524:	
Belgium	102.907	104.779	107.031	100.974:	
Bulgaria	105.886	108.729	113.119	108.156:	
Czechia	107.837	111.286	114.658	108.010:	
Denmark	106.159	108.271	110.561	108.281:	
Germany	104.970	106.110	107.230	102.330	105.190
Estonia	109.130	113.642	118.297	114.806:	
Ireland	111.165	121.203	127.163	134.623:	
Greece	100.600	102.278	104.123	94.732:	
Spain	106.095	108.523	110.786	98.796	103.697
France	103.412	105.341	107.282	98.855:	
Croatia	107.067	110.172	114.008	104.774:	
Italy	102.983	103.936	104.363	95.034:	
Cyprus	112.685	119.100	125.392	118.835:	
Latvia	105.759	109.978	112.711	108.632:	
Lithuania	106.909	111.179	116.264	116.110	121.674
Luxembourg	106.361	108.493	112.056	110.065:	
Hungary	106.554	112.265	117.377	111.889:	
Malta	115.045	122.106	129.301	118.662:	
Netherlands	105.166	107.649	109.754	105.585:	
Austria	104.293	106.902	108.496	101.189:	
Poland	108.124	113.913	119.318	116.286:	
Portugal	105.597	108.605	111.519	102.104:	
Romania	112.367	117.395	122.311	117.727:	
Slovenia	108.161	112.944	116.616	111.684:	
Slovakia	104.969	108.952	111.791	106.918:	
Finland	106.094	107.305	108.615	105.574:	
Sweden	104.692	106.733	108.853	105.644:	
Norway	103.420	104.577	105.357	104.601:	
Switzerland	103.662	106.686	107.978	105.394:	
United Kingdom	103.493	104.789	106.225:	:	
Montenegro	107.805	113.279	117.881	99.837:	
North Macedonia	103.961	106.955	110.350	105.349:	
Albania	:	:	:	:	:
Serbia	105.510	110.253	115.029	113.942:	
Turkey	111.074	114.384	115.402	117.472:	
Bosnia and Herzegovina	106.421	110.401	113.527	109.897:	

Nominalne i realne vrijednosti varijabli

- Osnovna razlika je u (ne)uticaju promjena nivoa cijena na vrijednost varijable, pri čemu realni indikatori **isključuju** uticaj promjene cijena, dok **nominalni** obuhvataju dejstvo ovog faktora.

$$\textit{Realni BDP} = \frac{\textit{Nominalni BDP (tekuće cijene)}}{p}$$

Nominalni vs realni rast BDP

Godina	Proizvodnja hleba	Cijena hleba	Nominalni BDP	Realni BDP (cijene iz 2015)
2015	1000	1,00	1.000 \$	1.000\$
2016	1100	1,05	1.155\$	1.100\$
2017	1200	1,07	1.284\$	1.200\$

- Nominalni rast (2017/16) – 11,1%
- Realni rast (2017/16) – 9,09%
- Čemu odgovara razlika od 2,01%?

Nezaposlenost

$$n = \frac{U}{L}$$

- n- stopa nezaposlenosti
- U- broj nezaposlenih
- L – radna snaga (broj ekonomski aktivnih stanovnika)

Ekonomski aktivno stanovništvo

- **Ekonomski aktivno stanovništvo**

- *Sve zaposlene osobe (osobe koje su u radnom odnosu), koje rade*
 - Puno radno vrijeme
 - Pola radnog vremena ili više
 - Manje od polovine radnog vremena
- *Sve osobe koje aktivno obavljaju određeno zanimanje, ali nisu u radnom odnosu (aktivni u poljoprivredi, zanatstvu, osobe koje rade za vlastiti račun, pomažući članovi domaćinstva)*
- *Nezaposlene osobe u određenom periodu*
 - Nezaposleni koji su ranije bili zaposleni
 - Osobe koje prvi put traže zaposlenje

Ekonomski neaktivno stanovništvo

- **Ekonomski neaktivno stanovništvo**

- *Osobe koje imaju samostalni izvor prihoda*
 - Osobe koje primaju penziju
 - Osobe koje se pripremaju za buduće zanimanje, ali koje se školuju iz stipendije
 - Ostale ekonomski nezavisne osobe koje ne rade niti traže posao
- *Ekonomski zavisne (izdržavane osobe)*
 - Djeca mlađa od 14 godina
 - Domaćice
 - Osobe koje se pripremaju za obavljanje određenog zanimanja u budućnosti a koje se školuju na račun roditelja, članova porodice i sl.
 - Osobe nesposobne za rad i bolesna lica

Anketa o radnoj snazi, Crna Gora, 2020

(izvor: Monstat)

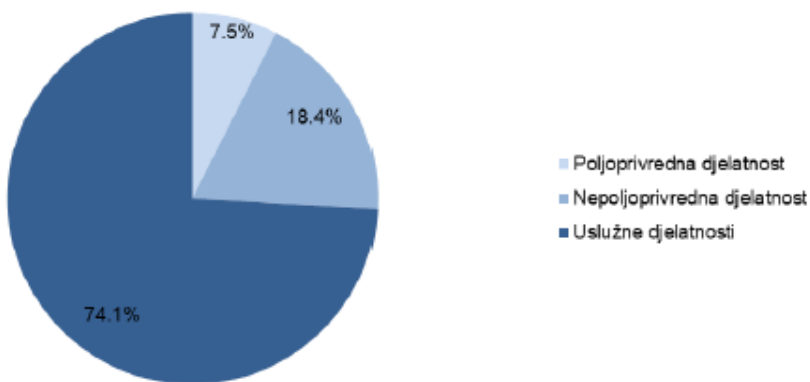
Tabela 1 UKUPNO STANOVNIŠTVO PREMA AKTIVNOSTI I POLU, CRNA GORA 2020

Table 1 Principal characteristics of the population by activity and sex, Montenegro 2020

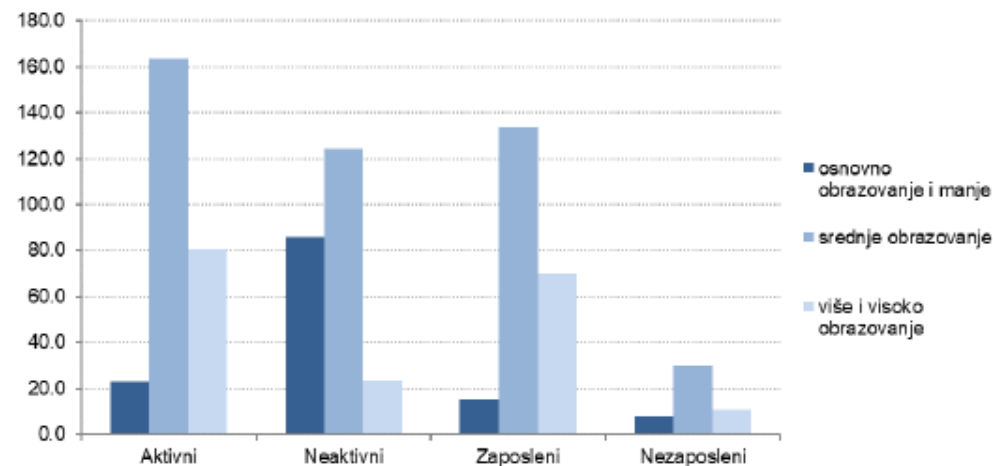
	Crna Gora Montenegro	Primorski region Coastal region	Središnji region Central region	Sjeverni region Northern region	
	Ukupno / Total				
	1000				
Ukupno stanovništvo	619.8	148.5	292.7	178.6	
Aktivno stanovništvo	267.1	63.3	134.5	69.3	
Zaposleni	219.4	59.6	116.7	43.1	
- sa skraćenim radnim vremenom	9.0	(3.0)	2.4	(3.6)	
Nezaposleni	47.8	3.7	17.8	26.2	
- registrovani kod ZZZ ¹⁾	44.2	3.3	16.7	24.1	
- prvi put traži zaposlenje	25.4	1.5	(7.7)	16.2	
Neaktivno stanovništvo	233.6	58.6	101.2	73.8	
Stanovništvo staro 15 i više godina	500.8	122.0	235.7	143.1	
Lica mlađa od 15 godina	119.0	26.5	57.0	35.5	
	%				
Stopa aktivnosti	53.3	51.9	57.1	48.4	
Stopa zaposelnosti	43.8	48.9	49.5	30.1	
Stopa nezaposlenosti	17.9	5.8	(13.2)	37.8	
Učešće mlađih od 15 god u ukupnom stanovništvu	19.2	17.8	19.5	19.9	

Anketa o radnoj snazi, Crna Gora, 2020 (izvor: Monstat)

Grafik 6. Zaposlena lica prema sektorima djelatnosti

Grafik 4. Radno sposobno stanovništvo prema aktivnosti i stepenu obrazovanja (u hiljadama)

Inflacija

- Indeks potrošačkih cijena

$$p = \frac{\textit{Troskovi korpe dobara u tekućem periodu}}{\textit{Troškovi korpe dobara u baznom periodu}} * 100$$

Inflacija u Crnoj Gori

(izvor: Monstat)

Grafik 1. Godišnje i mjesečne stope inflacije (CPI), u %

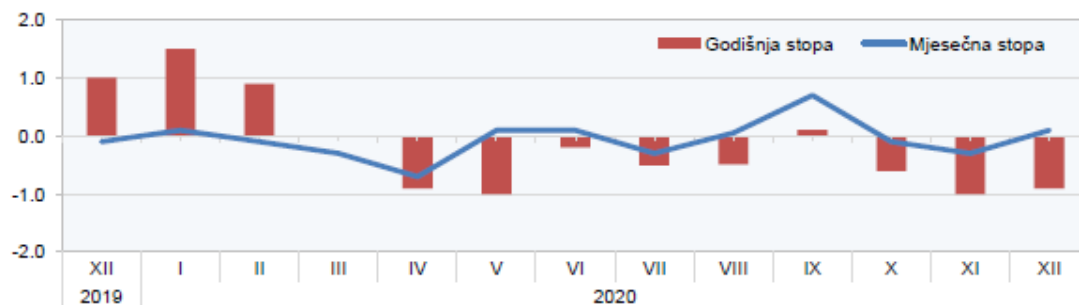
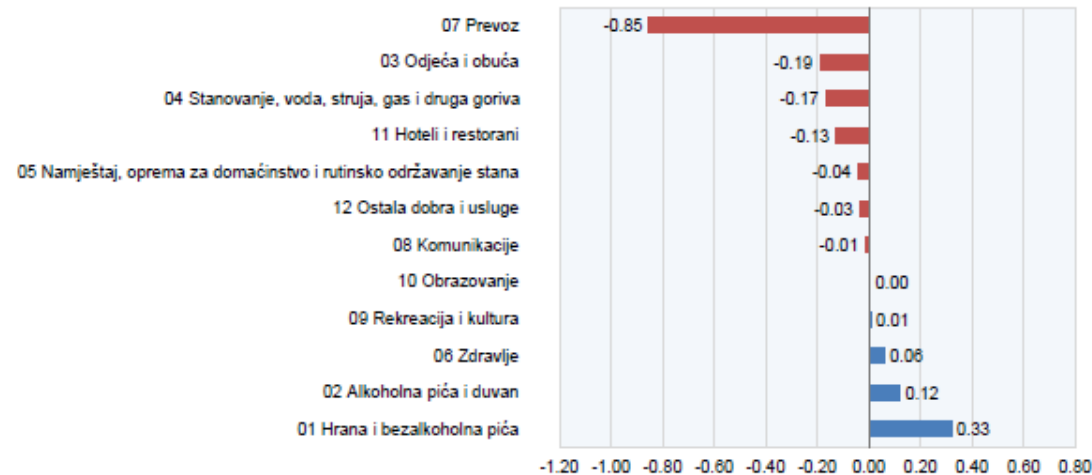

Tabela 1. Inflacija mjerena indeksima potrošačkih cijena (CPI)

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
Godišnja stopa inflacije												
2019	0,3	0,4	0,8	0,9	0,7	-0,1	-0,4	-0,2	-0,2	0,5	0,5	1,0
2020	1,5	0,9	0,0	-0,9	-1,0	-0,2	-0,5	-0,5	0,1	-0,6	-1,0	-0,9
Mjesečna stopa inflacije												
2019	-0,3	0,4	0,6	0,1	0,2	-0,7	-0,1	0,1	0,1	0,5	0,1	-0,1
2020	0,1	-0,1	-0,3	-0,7	0,1	0,1	-0,3	0,1	0,7	-0,1	-0,3	0,1

Grafik 2. Uticaj pojedinačnih oblasti na godišnju stopu inflacije (u procentnim poenima), decembar 2020.

Inflacija u Crnoj Gori (izvor: Monstat)

Tabela 3. Grupe koje su najznačajnije uticale na mjesečnu stopu inflacije,
decembar 2020.

ECOICOP	Naziv grupe	Ponderi %	Mjesečna inflacija %	Uticaj u procentnim poenima
0722	Gorivo i mazivo za motorna vozila	51,4	3,1	0,16
0442	Oдноšenje smeća	2,9	11,7	0,03
1120	Usluge smještaja	19,0	0,5	0,01
0115	Ulja i masti	15,3	0,5	0,01
0114	Mlijeko, sir i jaja	74,1	0,1	0,01
0121	Kafa, čaj i kakao	7,7	0,7	0,01
0116	Voće	20,3	-0,4	-0,01
0321	Cipele i ostala obuća	37,4	-0,3	-0,01
0117	Povrće	33,7	-0,5	-0,02
0112	Meso	91,0	-0,4	-0,03
0312	Odjeća	47,9	-2,0	-0,09

Tabela 4. Grupe koje su najznačajnije uticale na godišnju stopu inflacije,
decembar 2020.

ECOICOP	Naziv grupe	Ponderi %	Godišnja inflacija %	Uticaj u procentnim poenima
0112	Meso	91,0	1,4	0,13
0115	Ulja i masti	15,3	6,1	0,09
0220	Duvan	27,4	3,3	0,09
0611	Farmaceutski proizvodi	25,3	2,3	0,06
0442	Oдноšenje smeća	2,9	11,7	0,03
0116	Voće	20,3	1,5	0,03
0118	Šećer, džem, med, čokolada i slatkiši	16,3	1,6	0,03
0520	Tekstilni proizvodi za domaćinstvo	2,8	9,0	0,03
0121	Kafa, čaj i kakao	7,7	3,3	0,02
0211	Žestoka alkoholna pića	6,8	3,4	0,02
0942	Usluge u kulturi	5,4	3,5	0,02
0111	Hljeb i žitarice	54,3	0,4	0,02
0114	Mlijeko, sir i jaja	74,1	0,3	0,02
0441	Snabdijevanje vodom	11,1	-4,1	-0,05
0312	Odjeća	47,9	-1,4	-0,07
0454	Čvrsta goriva	31,0	-3,2	-0,10
0321	Cipele i ostala obuća	37,4	-3,1	-0,12
1120	Usluge smještaja	19,0	-6,4	-0,12
0722	Gorivo i mazivo za motorna vozila	51,4	-15,7	-0,81

BDP, nezaposlenost i inflacija u Crnoj Gori

Tabela 1. Makroekonomski indikatori u Crnoj Gori, 2006–2016.

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Bruto domaći proizvod (tekuće cijene, milion €)	2.170	2.689	3.103	2.994	3.125	3.265	3.181	3.362	3.458	3.655	3.954
Realni rast BDP-a, prethodna godina = 100		6,8	7,2	-5,8	2,7	3,2	-2,7	3,5	1,8	3,4	2,9
Broj stanovnika, sredina godine (000)	615,0	615,8	617,0	618,3	619,4	620,1	620,6	621,2	621,8	622,2	622,3
BDP per capita, €	3.529	4.367	5.029	4.842	5.045	5.265	5.126	5.412	5.561	5.874	6.354
BDP po radnom satu (procjena autora, 240 dana, 8 sati)	6,34	6,58	7,28	7,30	7,77	8,68	8,24	8,67	8,33	8,59	9,19
Finalna potrošnja, % BDP-a	112,8	107,9	112,1	103,7	103,9	102,6	103,8	100,4	99,5	98,3	96,3
Bruto investicije u osnovna sredstva, % BDP	22,81	32,87	39,22	27,32	21,63	19,51	19,74	20,17	19,00	20,14	24,74
Saldo izvoza i uvoza roba i usluga, % BDP	-36,8	-42,7	-53,3	-30,7	-25,7	-21,9	-24,4	-20,0	-19,8	-18,4	-22,5
Indeks potrošačkih cijena (CPI)	2,8	7,7	7,2	1,5	0,7	3,7	5,1	0,3	-0,3	1,4	1,0
Prosječne zarade (bruto)	377,0	497,0	609,0	643,0	715,0	722,0	727,0	726,0	723,0	725,0	751,0
Prosječne zarade (neto)	282,0	338,0	416,0	463,0	479,0	484,0	487,0	479,0	477,0	480,0	499,0
Indeks realnih zarada, prethodna godina = 100		115,0	120,3	117,9	115,7	100,9	95,2	99,0	100,3	99,0	104,0
Stopa nezaposlenosti	29,6	19,4	16,8	19,1	19,7	19,7	19,7	19,5	18,0	17,6	17,7

MONSTAT

<http://www.monstat.org/>

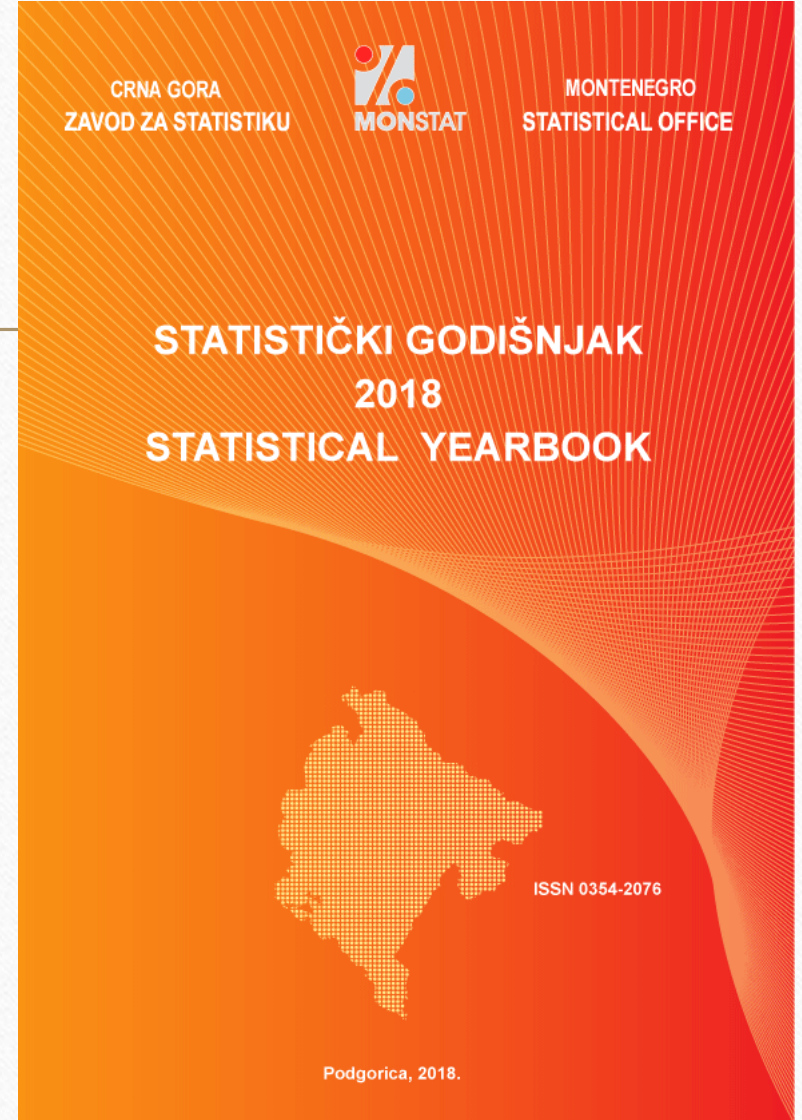
The screenshot displays the MONSTAT website interface. At the top, there are navigation links: [Kontakti](#), [Linkovi](#), [Mena sajta](#), [Pomoć](#), and [English](#). The main header features the MONSTAT logo and the text "UPRAVA ZA STATISTIKU". Below this, there are several sections:

- DOMENI**: A list of categories such as "Nacionalni računi", "Tžđšte rada", "Cijene", "Spoljna trgovina", etc.
- « Februar 2020 »**: A calendar grid showing the days of the month. The 1st is a Friday, and the 29th is a Sunday.
- Prikaz narednih 5 događaja**: A list of upcoming events, including "Predškolsko vaspitanje i obrazovanje" on 10.02.2020, "Građevinska aktivnost u Crnoj Gori" on 12.02.2020, "Ukaz satorog kravljivo mlijeke i dobitni mliječni proizvodi u mlekarama" on 17.02.2020, "Klanje stoke i živine u klanicama" on 18.02.2020, and "Indeks trometa u uslugama" on 18.02.2020.
- PRETRAŽIVANJE**: A search bar with a "Search" button.
- Posljednja novost**: A section for the latest news, dated 10.02.2020, titled "Predškolsko obrazovanje i vaspitanje 2019/2020. godina".
- Ostale novosti**: A list of other news items with dates and titles, such as "Indeksi cijeneta u trgovini na malo Decembar 2019. godine" (05.02.2020) and "Mesečni statistički pregled - januar 2020" (30.01.2020).
- Logos and Links**: Logos for MICS, MONSTAT, eurostat, KATALOG PUBLIKACIJA, BAZA PODATAKA, and Google play. A link for "Eučki odbor" is also present.

The bottom of the screenshot shows a Windows taskbar with the search bar, task icons, and system tray.

MONSTAT

[http://www.monstat.org/
cg/novosti.php?id=2893](http://www.monstat.org/cg/novosti.php?id=2893)

Centralna banka Crne Gore

www.cbcg.me

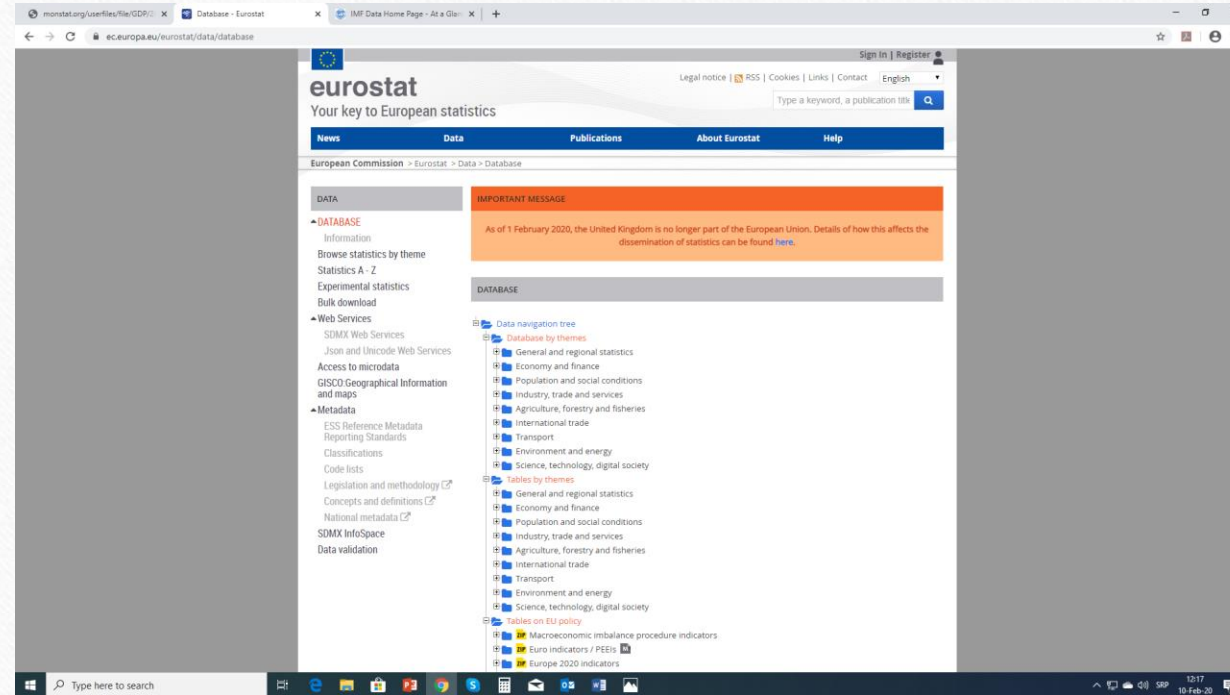
The screenshot displays the website of the Central Bank of Montenegro (CBCG) at the URL www.cbcg.me/statistika/statisticki-podaci. The page features a dark blue header with the CBCG logo and the slogan "Čuvamo finansijsku i cjenovnu stabilnost". A navigation menu includes "O NAMA", "KLJUČNE FUNKCIJE", "NOVAC", "STATISTIKA", "PUBLIKACIJE", "JAVNOST RADA", and "ENG". The main content area is titled "Statistički podaci" and contains a sidebar with a menu and a grid of nine data categories:

- Monetarna i finansijska statistika
- Indikatori finansijske stabilnosti
- Kamatne stope
- Statistika emitovanih državnih zapisa
- Tržište kapitala
- Ekonomski odnosi sa inostranstvom
- Platni promet
- Realni sektor
- Fiskalni sektor

The sidebar menu includes: "STATISTIKA", "Nadležnost Centralne banke za statistiku", "Unaprijedjeni Opšti sistem za diseminaciju podataka (e-GDDS)", "Kalendar objavljivanja statistike", "Sporazumi o saradnji", "Statistički podaci", "Monetarna i finansijska statistika", "Indikatori finansijske stabilnosti", "Kamatne stope", "Statistika emitovanih državnih zapisa", "Tržište kapitala", "Ekonomski odnosi sa inostranstvom", and "Platni promet".

EUROSTAT

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

The screenshot shows the Eurostat website's database page. The browser address bar displays "ec.europa.eu/eurostat/data/database". The page features the Eurostat logo and the tagline "Your key to European statistics". A navigation menu includes "News", "Data", "Publications", "About Eurostat", and "Help". The main content area is titled "European Commission > Eurostat > Data > Database". A prominent orange banner contains an "IMPORTANT MESSAGE" regarding the United Kingdom's departure from the European Union on February 1, 2020. Below this, a "DATABASE" section provides a "Data navigation tree" with categories such as "Database by themes" (General and regional statistics, Economy and finance, Population and social conditions, Industry, trade and services, Agriculture, forestry and fisheries, International trade, Transport, Environment and energy, Science, technology, digital society) and "Tables by themes" (General and regional statistics, Economy and finance, Population and social conditions, Industry, trade and services, Agriculture, forestry and fisheries, International trade, Transport, Environment and energy, Science, technology, digital society). Other categories include "Tables on EU policy" (Macroeconomic imbalance procedure indicators, Euro indicators / PEIs, Europe 2020 indicators) and "Data validation". The left sidebar lists various services and metadata options. The Windows taskbar at the bottom shows the system clock as 15:17 on 10 Feb 20.

IMF - <https://data.imf.org/?sk=388DFA60-1D26-4ADE-B505-A05A558D9A42>

The screenshot displays the IMF Data website interface. At the top, the IMF logo and name are visible, along with navigation links for 'IMF.ORG', 'ELIBRARY', 'BOOKSTORE', 'MCM DATA', 'DATASETS', 'DATA TOPICS', and 'HELP'. The main header reads 'IMF DATA ACCESS TO MACROECONOMIC & FINANCIAL DATA'. Below this, there is a search bar and a navigation menu with 'Home', 'Datasets', 'Data Topics', and 'Download IMF Data'. A prominent blue banner features the text 'Results of end-December 2018 Coordinated Direct Investment Survey (CDIS) Released' and a world map. To the right, a 'Featured Data' section lists various reports like 'World Economic Outlook' and 'International Financial Statistics'. The main content area is divided into several sections: 'Data by Country/Economy' with a 'Country' dropdown, 'Data by Indicator' with a list of indicators, 'Popular Datasets' with a list of datasets, and 'Data Release Calendar'. At the bottom, there are sections for 'Publications', 'Download IMF Data', and 'Work with IMF Data'. The Windows taskbar is visible at the very bottom of the screenshot.

Maja Baćović

**EKONOMIJA
CRNE GORE
OD 2006. DO
2016. GODINE**

<https://www.ucg.ac.me/objava/blog/3/objava/153284-maja-bacovic-ekonomija-crne-gore-od-2006-do-2016-godine>